

SCRISOARE DESCHISA

privind implementarea Programului European SAFE in Romania

Intre oportunitatea istorica, imperativul transparentei si necesitatea suveranitatii industriale de aparare

Clubul Seniorilor pentru Inzestrarea Armatei (CSIA)

Bucuresti, Mai 2026

Adresata:

Guvernului Romaniei, Ministerului Apararii Nationale, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Economiei, Consiliului Suprem de Aparare a Tarii (CSAT), Parlamentului Romaniei si Opiniei Publice

Stimati factori de decizie, stimati concetateani,

Nu scriem aceasta scrisoare din pozitia abstracta a expertului detasat, ci din cea a unor cetateni si profesionisti care au trait, muncit si au contribuit la constructia capacitatii de aparare a acestei tari. Programul SAFE implica 16,68 miliarde de euro angajati in numele romanilor de astazi si al generatiilor care vor urma. Tocmai de aceea, tacerea prelungita asupra detaliilor de implementare nu este acceptabila — nu pentru ca am vrea sa blocam efortul national de aparare, ci pentru ca il vrem facut bine, transparent si durabil.

Scriem cu deplina responsabilitate civica si profesionala, convinsi ca democratia nu ia pauza pe timp de criza, iar transparenta utilizarii a 16 miliarde de euro este o datorie guvernamentala fundamentala fata de cetateni.

1. Romania la un moment de convergenta istorica

Romania se afla intr-un moment de convergenta unica a arhitecturii sale de securitate, a stabilitatii macroeconomice si a directiei de dezvoltare industriala. Aprobarea finantarii de 16,68 miliarde de euro prin instrumentul european Security Action For Europe (SAFE) — a doua cea mai mare alocare din Uniunea Europeana, dupa Polonia (43,7 miliarde euro) — constituie o decizie cu ramificatii profunde pentru deceniile urmatoare.

Intelegem deplin si sustinem imperativul urgentei strategice. Granita cu Ucraina a transformat capacitatea reala de aparare dintr-o dezbateri teoretica intr-o conditie a supravietuirii statale. Ne exprimam acordul cu abordarea macroeconomica: un imprumut intermediat de Uniunea Europeana, cu maturitate de 45 de ani, perioada de gratie de 10 ani si costuri de finantare estimate la sub 3%, incomparabil mai avantajoase fata de randamentele titlurilor de stat romanesti pe piata libera (6,4% - 7,15%). Aceasta este o oportunitate pe care Romania nu si-o poate permite sa o iroseasca.

Finantarea este structurata strategic pe trei paliere complementare:

- Achizitii militare (MApN): aproximativ 9,53 miliarde euro — 21 programe majore, incluzand vehicule de lupta a infanteriei Lynx KF41, sisteme VSHORAD/SHORAD (Skynex, Skyranger), rachete antinava (NSM), elicoptere H225M si munitii loitering.
- Securitate interna, rezilienta si capabilitati cibernetice (MAI si SRI): aproximativ 2,7-2,8 miliarde euro — inclusiv proiectul OCCULT (200 milioane euro pentru capabilitati cyber bazate pe inteligenta artificiala) si sisteme anti-drona.
- Infrastructura critica si mobilitate militara: aproximativ 4,2 miliarde euro — finalizarea autostrazilor A7 (Autostrada Moldovei) si A8 (Autostrada Unirii), coridoare vitale pentru proiectia fortelor NATO spre flancul estic.

Recunoastem valoarea acestui ansamblu. Tocmai de aceea consideram ca el merita o guvernanta pe masura.

2. Semnale ferme de alarma: trei riscuri care nu pot fi ignorate

Un instrument de finantare ieftin si favorabil nu garanteaza automat o strategie eficienta de inzestrare. Dimpotriva, un volum urias de capital generat sub presiunea timpului poate produce o periculoasa relaxare a guvernantei si poate atrage practici comerciale pradatoare. Identificam trei categorii de risc care necesita raspunsuri publice imediate:

2.1. Presiunea timpului ca arma comerciala

Programul SAFE este constrans de calendare de implementare accelerate, solicitand semnarea contractelor inainte de sfarsitul lunii mai 2026. Exista deja semnale publice — inclusiv declaratii ale oficialilor romani — privind presiuni exercitate de furnizori europeni de top care au majorat ofertele initiale cu pana la 30%, exact pe fondul acestei crize de timp.

Respingem cu fermitate orice incercare a corporatiilor din industria de armament de a instrumentaliza termenele administrative europene impotriva statului roman. Bugetul national nu este un instrument de subventionare a profiturilor corporative inflamate artificial. Urgenta nu trebuie sa dicteze semnarea unor contracte dezavantajoase. Sprijinim eforturile persoanelor implicate in negociere in mentinerea cu fermitate a angajamentelor asumate initial.

2.2. Integrarea doctrinara: de la echipamente izolate la sisteme integrate

Salutam prezenta, pe listele avizate, a sistemelor VSHORAD/C-UAS, a sistemelor C2, a proiectelor cibernetice avansate si a munitiei de tip loitering. Insa experienta recenta a conflictelor de inalta intensitate demonstreaza fara echivoc ca vehiculele blindate grele sau platformele aeriene clasice au o rata de supravietuire minima in absenta unei umbre dense de razboi electronic, comunicatii reziliente si sisteme capabile sa respinga roiurile de drone.

Avertizam: prioritizarea achizitiei izolate de echipamente grele, in absenta unui concept integrat de tip System of Systems dominat de inteligenta artificiala si schimb instantaneu de date, va lasa Romania cu un inventar costisitor, dar vulnerabil tactic. Intrebarea esentiala nu este Ce cumparam?, ci Cum integram si cum protejam ceea ce cumparam?

2.3. Suveranitate industriala reala versus simpla asamblare

Apreciem angajamentele publice recente la nivel ministerial, care indica faptul ca peste 50% din banii SAFE vor ramane direct in economia romaneasca. Salutam eforturile de revigorare a unitatii de la Victoria pentru productia de pulberi si planurile de asamblare a blindatelor Lynx la Automecanica Medias.

Insa, in economia industriei militare, a confunda memorandumurile de intentie cu contractele de transfer tehnologic este o greseala cu un pret incalculabil in situatii de criza.

Exista o diferenta fundamentala intre a achizitiona armament de import si a dobandi capacitatea suverana de a-l produce si mentine pe teritoriul national. Asamblarea de kituri trimise de peste hotare nu reprezinta un act de suveranitate. Suveranitatea implica transfer masiv de tehnologie, retentia proprietatii intelectuale pentru modernizari viitoare si integrarea orizontala obligatorie a sute de intreprinderi romanesti in lantul logistic global al contractantului principal. Fara garantii juridice ferme de localizare si penalitati contractuale clare, Romania va cumpara aparare scumpa, dar isi va pierde capacitatea de a o sustine independent.

3. Ce recomandam, in mod concret, factorilor responsabili

Acest demers nu urmareste periclitarea sau intarzierea programului SAFE. Urmareste asigurarea unui nivel de guvernanta care sa blindeze aceste contracte in fata abuzurilor, risipei si ineficientei. Solicitam:

1. Publicarea imediata a unei sinteze privind arhitectura financiara si angajamentele Romaniei — termenii asumati prin Planurile Europene de Investitii in Industria de Aparare (EDIIP), jaloanele de parcurs administrativ si conditiile impuse de UE pentru eliberarea transelor, in limita stricta a datelor neclasificate operational.
 - Cerem transparenta asupra mecanismelor de guvernanta publica, nu asupra datelor operationale clasificate. Indicatorii de performanta (KPI) ai contractelor comerciale de offset nu sunt secrete de stat.
2. Organizarea unei veritabile dezbateri publice sub control parlamentar — prezentarea logicii alocarii financiare si a modului in care programele majore interopereaza cu noile capacitati de lovire la distanta, management cyber si control electromagnetic.
3. Aprobarea si publicarea mecanismului de localizare industriala garantata — instrumentele juridice si penalitatile financiare prin care ministerele vor forta companiile internationale sa respecte tinta politica de peste 50% productie locala. Vrem sa stim cum este protejata Romania impotriva firmelor care vor invoca imposibilitatea localizarii productiei din cauza termenelor stranse de livrare.
4. Expunerea masurilor de combatere a supraevaluarii preturilor — pasii intreprinsi pentru eliminarea pretentiilor comerciale nejustificate (majorari de costuri cu pana la 30% inainte de semnare), protejand fondurile nationale alocate.
5. Instituirea unui panou transparent de raportare periodica (semestriala) — o interfata oficiala de informare publica privind stadiul contractarii, termenele de livrare, procentele de productie interna asimilata, gradul de transfer realizat si eventualele abateri de la implementarea acestui program colosal.
6. Instituirea unei rezerve de programe care sa absoarba eventualele fonduri disponibilizate pe timpul derularii SAFE, cum ar fi capacitati de lovire in adancime si construirea la nivel national a unei capacitati de aparare cosmica.

In loc de concluzie

Suntem deplin dedicati intereselor supreme de securitate ale natiunii. Armata Romaniei merita dotari de exceptie, adaptate razboiului viitorului. La fel de mult, societatea si industria romaneasca merita un plan asumat de revitalizare pe termen lung.

Va cerem sa nu priviti instrumentul SAFE doar ca pe un catalog european de achizitii de urgenta, ci ca pe piatra de temelie pe care vom reconstrui economia si suveranitatea strategica a statului roman pentru urmatorii 50 de ani.

Secretomania administrativa si achizitiile ferite de evaluare publica profesionista nu intaresc Armata — o vulnerabilizeaza. Transparenta nu este un moft civic. Este o conditie a succesului.

CSIA are disponibilitatea de a ajuta cu buna-credinta.

Cu respect si responsabilitate,
Clubul Seniorilor pentru Inzestrarea Armatei (CSIA)

[Presedinte / semnatura autorizata]

Bucuresti, Mai 2026

Nota: Toate datele factuale din aceasta scrisoare au surse publice confirmate: declaratii oficiale ale Guvernului Romaniei, documente ale Comisiei Europene si rapoarte financiare publice disponibile la data de 18 Mai 2026. CSIA nu nominalizeaza entitati comerciale specifice si nu vizeaza date operationale clasificate.